

CORINA ISABELLA CSISZAR
MIRELA ARDELEAN

Credințe și superstiții premaritale la ucrainenii din Valea Ruscovei

Lucrarea de față se bazează pe mărturiile directe ale informatorilor chestionați în Valea Ruscovei, satele Repedea, Ruscova și Poienile de sub Munte, în luna iulie, 2007.

Preocupările, foarte susținute, pentru căsătorie, în sărbătorile de iarnă, comportă o explicație imediată. După Crăciun, Anul Nou și Bobotează, urmează Cășlegile, perioadă a ciclului calendaristic când se fac cele mai multe nunți în sat. Era firesc ca fetele să se folosească de puterea marilor sărbători în vederea unui măritiș cât mai apropiat. (v. și Viorel Rogoz, *Considerații etnografice asupra obiceiurilor augurale...*, în *Tribuna*, nr. 2, 12 ian. 1984, p.5)

Pericolul că ar putea trece Cășlegile fără ca măritișul să aibă loc apare ca o obsesie în gândirea fetelor de pe Valea Ruscovei. Văzând Cășlegile aproape trecute, fata se află în pragul disperării. De aceea, aceasta va încerca o influențare magică a celui ursit, recurgând la o serie de practici magice.

Dar, în afara sărbătorilor din ciclul hibernal, prilejuri propice pentru practici de orândă se puteau ivi pe tot parcursul anului, săptămânii, lunii sau zilei. Erau practici aleatorii și se puteau realiza prin simpla apariție a unui spațiu sau a unui moment prielnic.

Ana Bumbuc ne relatează: O fost o femeie la noi în sat care o făcut vrăji, multe vrăji. Ce spunea ea era adevărat. Când am fost fată m-am dus la ea, m-a dus mătușă-mea că stătea aproape de ea. Se ducea lua apă din izvor și o punea într-o cratiță mai mare. Pe urmă încălzea un vâsc, așa cum se fac lumânările și pune pe apa aia. Dacă discutam cu un băiat, punea semnul meu de-o parte și semnul lui în partea cealaltă. Apoi turna vâscul acela așa rotund peste semne. Și atunci sus se prindea așa drept iar jos când întorcea se prindea colac și se formau șerpi dacă aveam dușmani. Dacă era bogat se prindeau (formau) oi sau vaci. Mie mi-a spus: <<Dacă nu faci rugăciuni, nu ții post, el se nsoară, tu rămâi, el umblă cu alta. Se vede că are pe alta, îi șarpe-ntre voi, sunt dușmani, sunt vrăjmași>>. Atunci ea lua cam 3 litri de apă din izvor că numa din apă curgătoare lua, nu din apa care stă. Apa era luată oricând, în orice zi, da dimineața. Dacă era de la vrăjmași lua seara. Iar pentru fete lua dimineața. Când vroiam să mă spăl cu apa aia, trebuia eu să mă duc să-mi aduc vreo 4-5 litri și puneam puțin din apa aia, un pământel la 200 de gr, nu mai mult. Aia o țineam pe care mi-o făcut ea s-o am, că stătea. Mai puneam și apă sfințită și stătea apa și o lună poate și mai mult. Tre-

buia să te speli pe tot corpul, dacă-i de la vrăjmași seara, pentru măritat dimineața. Da nu te spălai oriunde, ci în livadă, undeva unde era mejdă, unde se întâlneau pământurile, pe hotare sau pe o apă. Mai mult pe apă zicea, ca să plece pe apă.

Trebuia să ne dezbrăcăm și ea punea busuioc (simbol al norocului), vin, da nu de oriunde din 9 crâșme care-s mai mari, și 9 feluri de băuturi din 9 crâșme deci din locuri diferite. Cifra 9 apare ca simbol al dragostei, al solidarității cosmice și al mântuirii. Apoi făcea un descântec peste apa aia și-mi spunea că mai trebuie puse în apă flori furate din 9 grădini, da unde locuiesc doi care nu sunt despărțiți, care trăiesc bine. Trebuiau furate flori și aduse la ea. Fata care venea la ea trebuia să le fure. Și eu am luat. Mi-a mai adus și ea, da mai mult eu am luat. Dacă nu aduceam din 9, din 3 grădini tot aduceam.

După ce pregătea toate acestea, femeia care făcea vraja spunea:

*Apa asta s-o spele
Să fie curată
Cum mama a născut-o,
Cum moașa a botezat-o.
Rălele să se ducă,
Vraja să se spele
Orice vrajă, orice rău.
Nimeni să nu poată
Să oprească pe sortitul ei
Care i-e dat de la Dumnezeu
Să vină , s-o ia.
Cum apa asta nimic nu poate s-o oprească
Nici cu furca s-o desfacă,
Nici cu lemne s-o oprească,
Nici cu toporu s-o taie
Să nu poată să-l oprească pe sortitul
Care îi e dat de la Dumnezeu,
Care i-i dat sorții ei.*

Eu nu umblam așa mult la ea. Am mers o dată. Trebuia să mă duc și a doua oară și nu m-am mai dus. Da soră-mea s-a dus și chiar a fost așa, cum a spus descântătoarea.

De Sfântu Andrei, băieții pândesc fetele care se duc pe dealuri unde-s clăi mari de fân împrejmuite cu niște pari. Fetele se duc să numere parii și scot unul. Dacă parul i cu cepuri umblă cu mai multe fete, dacă-s cepuri mari este însurat, dacă-i par mic, bărbatu va fi mic, dacă-i par mare, va fi mare. Și pe mine m-a trimis bunica, povestește informatoarea. M-am dus și eu și-am luat un par,

l-am adus acasă și-am pus în el farfurii și alte lucruri din casă. Trebuia atins tot ce era în casă. Se spunea un descântec. Pe urmă se tăia parul acela, îl puneam pe foc, încălzeam apă și cu apa aceea trebuia să mă spăl seara. Sau rămânea parul și-l legam cu ață de păr, ața trebuia să fie roșie. Pe urmă prindeam un arici, așa viu, și scotem din el nouă ace. Cu acele trebuia înțepat pomu acela.

O altă variantă a practicilor de găsim a ursitului legate de sărbătoarea Sf. Andrei ne-a relatat-o Eva Dzițac: *De Sfântu Andrei, fetele numărau parii până la 9 și se zicea: <<Nici unu, nici al doilea, nici al treilea, nici al patrulea până la al nouălea>>, iar parul al zecelea se leagă cu o sfoară. Asta se face seara. Iar dimineața, în ziua următoare, fata revine și vede ce par și-a ales. Și cum e parul așa va fi și viitorul soț. Parul trebuie scos ca să se vadă dacă va fi înalt sau nu. Apoi se taie și se pune pe foc. După ce este pus pe foc, trebuie să iasă afară și să vadă din ce parte vin stelele. De acolo o să vină și alesu.*

Ana Bumbuc ne-a relatat un alt obicei de Sfântu Andrei: *Ne mai trimitea bunica să aducem lemne în casă cu ochii închiși tot în seara de Sfântu Andrei. Apoi ea se uita dacă sunt pare sau impare. Zicea că anu ăsta ai noroc să te măriți dacă era par. Dacă era impar, mai stai un an. Și băieții în seara aia, unde le place fata, chiar dacă nu o cunosc, n-au vorbit cu ea, se duc, scot poarta și-o duc departe de casă. De multe ori când tata se trezea, nu mai găsea nici poarta mare, nici pe cea mică acasă.*

Există și practici, pe care ni le-a relatat Vasilena Niculaiciuc, la care nu putem să nu remarcăm nota umoristică: *De Sfântu Andrei, fetele se duceau la cot 'ețuri, unde-s mascori și îi sculau. Întreba porcu dacă acum sau la anu se va mărita. Dacă îi răspunde porcu numa după ce întrebă a doua oară înseamnă că numa anul următor se va mărita.*

De asemenea, mergeau fetele unde erau copiii, o grămadă de copt 'ii și se băga pe sub geam. *Mamele, cum îs mamele, strigă la copt 'ii: Staț ' jos!...O, zâce fata, o strâgat Staț ' jos!, oi sta și eu mult la mama. Se ducea, la altă casă, altă fată și auzea: Copt 'ii, una două să vin 'iț ' ! Zâcea fata: O, lasă că imediat oi avè pețători!*

O altă practică, cunoscută de fetele din această zonă, ne-a spus-o tot Ana Bumbuc: *De Sânziene, zicea bunica mea de la Poieni, dimineața devreme fetele își fac o cunună de flori.*

În continuare, Tația Crasciuc spunea că, atunci când culeg florile, fetele rostesc:

*Plecăm în luncă
La Sfânta Duminică
Pe cărare necălcată
Pe rouă nescuturată
Plecăm pe drum mare
Să vid'em soarele cum răsare.
Pe cărare am călcat
Și de mine s-a legat.*

Ana Bumbuc descrie ritualul: *Apoi cununa respectivă o pun pe cap și se duc la o apă mai mare care-i curgătoare și nu seacă niciodată. La apa aia se duc și se spală, rup cununa aia-n două și-o aruncă pe apă, spunând: <<Cununa o rup în două: / Jumătate lui și jumătate mie>>. Își mai pun un brâu luat tot dintr-o grădină, care e lipicios. Rupându-l și pe acesta, îl aruncă pe apă. Apoi, spune Tația Crasciuc, fetele rostesc un descântec:*

*Am mers pe cale,
Am mers pe cărare
M-am întâlnit cu o ciută.
Ciuta era aprinsă.
-Unde te duci tu ciută aprinsă?
Unde te duci tu ciută încinsă?
Înapoi! tu, ciută aprinsă
Înapoi! Tu, ciută încinsă!
Nu aprinde 99 de țapinari,
Nu aprinde 99 de țigani,
Nu aprinde 99 de dușmani,
Aprinde inima lui Vasile
Și să nu poată sta
Până pe mine nu m-a vedea
Și pe mine m-a lua!*

Care fată urmează acest ritual se zice că de Sânziene anul viitor nu va mai fi fată și toate vrăjile ce le are puse pe ea se duc pe apă, devenind astfel mai curată.

Cifrele magice sunt de obicei fără soț: 3, 7, 9. Ele se leagă însă adesea în enumerări succesive menite a sugera multul (copleșirea) sau predominanța (prevalența) uneia asupra alteia. Foarte des apare 99 ...ca expresie a superlativului numeric, ori al capătului extrem al unei enumerații.... Când vrăjitoarea înșiră felurile de boală împotriva cărora va rosti exorcismul, adaugă și numărul 99, acoperind astfel posibila omisiune a unei boli încă necunoscute sau uitate...(V. Vasile Avram, Chipurile divinității, Editura Ethnologica, Baia Mare, 2006, p. 267)

Mai avem o sărbătoare deosebită, spune Bumbuc Ana, Bunavestire sau Lahovișina se zice pe la noi. Asta o spun eu c-am văzut cu propriii mei ochi. Atunci de la 12 noaptea, toate fetele de la Poieni, de la Repedea, Ruscova se duc la apă să se spele. Se duc cât mai devreme să fie primele la apă. Dacă se duc de la 4 dimineața, deja se mai spală și altele și vine apă necurată pe ele. Acolo, ne-a relatat aceeași Tația Crasciuc, fata descânta să fie iubită de feciori:

*De dimineată m-am sculat,
Pă prundu satului m-am luat
Cu un cap cântând,*

Cu trâmbițele trâmbițând:

-Ce crăiasă,

Ce împărăteasă?

-Nu-i crăiasă,

Nu-i împărăteasă

Că-i Tația cea frumoasă!

Bătrânii să mă cinstească,

Flăcării să mă iubească!

Apoi lua apă cu mâinile și se spăla pe față și continua descântecul:

Flăcării de mână m-o luat

Și-n crășmă m-o băgat,

Vin și tuică mi-o dat,

Pe gură m-o sărutat,

După mine o umblat.

Dumnezeu așa să-i lege

După mine să alerge,

Să fiu cea mai dulce fată,

Între toate căutată.

Apoi mergea acasă, spunea 3 rugăciuni și nu mânca nimic.

Bumbuc Ana specifică în continuare: *atunci orice vrajă, orice pete se duc. O vecină de-a mea avea niște pete negre pe braț și oricât s-o dat cu creme și-o fost la medici, tot nu o dispărut. Și s-o dus în seara de Bunavestire la apă să se spele. Da nimic n-a zis, numa cât s-a spălat cu apa aia curată și i s-au dus petele. Zice că atunci îi binecuvântată de Dumnezeu apa și tot.*

De asemenea, de Paști, în Sâmbăta de Paști, când se merge la Înviere și se trage clopotul, fetele merg și sar în apă. Se zice că dacă sar în apă atunci, în anul acela se vor mărita.

Unele fete nici nu se spălau decât cu apa de la ploaie. Erau învățate de femeile mai în vârstă din neam să nu se spăle niciodată cu apa stătătoare sau din izvorul care seacă.

Mai zicea bunica mea, povestește informatoarea, că atunci când mergea la joc, în timpul jocului mai ieșea afară la râu și sărea în apă. Se spăla, venea iar la joc și era prima. O luau toți la joc. Și dacă nu era mai frumoasă decât celelalte, era prima în joc și juca toată noaptea.

Înainte de Crăciun, bunica lua un băț de prun, da să fie tânăr, fără ram, și îl sădea în casă ca o floare. Veneau fete la ea și ziceau să le facă descântece și vrăji. Ele aduceau ață din păr cu care se legau tot timpul și îndoia bățul acela cu ața. Pe urmă lua ace de la un arici, prin viu trăgea 9 ace

cu care înțepa pomu acela dimineața, seara și la miezu nopții mai mult, zicând că înțepă pe băiatul care îi este dat sorții fetei aceleia care i-a dat semnu, i-a dat așa. Înțepa și dezlega din așa, trăgea așa tot mai sus și ajungea la Crăciun până în vârful. Înțepa de jos până ajungea în vârful. Rezultatul era că fata aceea se mărita deoarece băiatul, sortitul, nu avea liniște, nu putea să doarmă până nu se ducea la fata respectivă.

Mai demult, femeile nășteau acasă. Iar hainele în care era îmbrăcată femeia când năștea le luau fetele și se îmbrăcau cu ele. Ziceau că așa cum ea n-a avut rușine, răbdare, așa și băiatul care îi este sortit să nu aibă astâmpăr, să nu-și găsească odihna până n-o să vină la ea. Și se rostogolea în hainele acelea. Dacă era primul copil, atunci hainele erau foarte valoroase și femeile care știau asta le vindeau la fete. Iar fetele, dacă practicau acest ritual în fiecare seară, la miezul nopții sau când vroiau, în timpul postului mai ales, atunci de Crăciun se măritau. Înainte de Paști tot așa și la Paști se măritau.

La noi, fiecare fată ținea post. Și bunica ne-a învățat și pe noi să ținem post 9 zile. Nouă zile umblam într-un batic care era al meu, numai al meu. A noua zi, ea ne făcea o pâine cât o plăcintă, în care punea 9 linguri de făină și 9 linguri de apă cu puțină sare. Lua două bețe de prună, chiar dacă era iarnă, ea găsea, și le punea pe jar să se coacă plăcinta. O-ntorcea cu bețele și zicea: <<Io nu întorc plăcinta asta / Ci pe băiatul care îi e dat sorții / Să vină, să n-aibă răbdare...>> Pe urmă plăcinta aceea o mâncam pe prag. Trebuia s-o împart jumătate mie și jumătate lui. Jumătate trebuia s-o mănânc, iar cealaltă jumătate o puneam într-un batic cu care umblam 9 zile iar colțurile baticului le adunam către plăcinta aia și o puneam sub pernă. Din momentul în care am început să mănânc plăcinta, nu mai vorbeam cu nimeni. Nu era voie să bem nimic, iar plăcinta o puneam sub cap și visam pe băiatul care ne e dat. Visam că ne dă apă el sau cineva din neamul lui. Sau era posibil și să te întâlnești cu cineva din neamul băiatului. Asta se făcea de Crăciun. A noua zi să vină Crăciunul, în Ajun să fie a noua zi.

Locuitorii din Valea Ruscovei, de unde am cules aceste informații, sunt majoritatea ucrainieni. Oamenii care trăiesc aici sunt simpli și deschiși. Informatoarele ne-au relatat faptul că în sat erau mai multe femei care practicau vrăjitoria și acest lucru era cunoscut de către toți sătenii.

În ceea ce privește peșitul, dacă unui băiat îi plăcea o fată și dorea să o ia de nevastă, mergea cu părinții la peșit. Doar că dacă în acea familie erau 3 fete și el o vroia pe cea mică, părinții fetei o ascundeau pe aceasta și o dădeau pe cea mare. Ei spuneau: <<Acuma o dăm pe asta mare, că-i mai harnică, îi mai învârstă și rămâne nemăritată>>. Iar băiatul o lua pe aceea. Și dacă venea altu s-o ceară tot pe a treia, o dădeau pe a doua, dacă era nemăritată. Tot așa până îi venea rândul celei mai mici. Nu era mai demult că se iubesc. La noi în sat nu existau divorțuri. Doamne ferește! Erau și 5 nurori într-o casă care locuiau într-o cameră, două, nu erau mai multe și se înțelegeau.

Tinerii se cunoșteau la clăci...și cu alte ocazii. La noi, povestește Vasile Popovici, se făceau clăci. Deci se adunau feciorii, de exemplu la cosit, la unu și pe urmă se duceau la altu, la altu. Clăcile începeau toamna, după ce se găta vara cu lucrul, inclusiv cu săpatul cartofilor, cu treieratul în-

cepeau clăcile. Dacă o lucrat la mine o zi, la cine o fost primul, primul începe claca. Și-apoi acolo se adunau. Prima dată se făceau șezătorile pentru depănușat, toamna. Acolo veneau fete, feciori, mai cânta cineva din fluier...Acolo se legau prietenii.

Prietenii se legau și la hori care se făceau la cămin. Informatorul povestește că “era un cămin bătrân, lângă Primărie cam la 100 de ani, adus din Poieni. O stat în Poieni mulți ani. Pe urmă s-o făcut căminu care este și acuma acolo și o fost adus ăla din Poieni de lemn și s-o reconstruit aici la noi.”

Dacă vroiau să se căsătorească doi tineri, se ducea fecioru la fată acasă. Erau înțeleși: <<Tu întrebi pe părinții tăi de sunt de-acord să vin să-i întreb de tine>>. Îi dădea un termen de o zi, două, trei...Apoi, dacă părinții erau de acord, se ducea fecioru', vorbea cu ei, da' fără fată. Și când se ajungea la o-nțelegere, se stabilea data peșitului. Fata se pregătea cu țuică, cu mâncare, cu neamurile ei. Peșitu' era o noapte întregă de petrecere. Atuncea, cu peșitu se stabilea și logodna, care era o petrecere aproape ca și la nuntă. Fecioru' venea cu neamurile lui și cu părinții. Se zicea: <<Am urmărit o veveriță. Umblam după ea, umblam, umblam până am pierdut-o aici la voi>>. Cel care era mai în vârstă din partea feciorului cu o botă ș-ăpi dăi caută pă sub pat, pă sub masă, pă sub laiță.

La noi numa seara se ducea la peșit. Acolo, la fată acasă, n-avea voie să vorbească nici fata, nici fecioru. Acolo se discuta între părinți și cei care vin la peșit. Se râdea, se glumea. Fata se punea într-un colț, fecioru' în altul. Lor li se dădea cuvântul ultima dată: Tu-l vrei? Da. Tu o vrei? Da. Acolo se pecetluia totul.

Când se invita la nuntă, fecioru mergea acasă la om și zicea: <<Măi bărbate, ești invitat în data de...>>. Fata, viitoarea mireasă invita la rândul-i oamenii mergând din casă în casă, inclusiv pe la casele pe unde a trecut și viitorul mire. Dacă se făceau separat nunțile și dacă eu mă deeam de ginere, făceam prima dată la mine, prima seară, și a doua seară făceam la fată. Dacă fata venea de noră se făcea prima seară la ea și a doua seară la mine.

Nunta se făcea în casă. Într-o cameră se mânca iar în cealaltă se juca. Dacă era o casă cu o singură cameră, ca spațiu de joc se folosea o cameră a unui vecin.

Dimineața se făcea hora miresei. Hora miresei o anunța nașa. Bătea cu o lingură în farfurie și-apoi feciorii o luau la joc. Eu dacă mă duceam s-o ieu la joc, trebuia să plătesc. Țăla era câștigu' miresei. Și cât vroia nașa atâta juca mireasa. Când auzeai lingura, dădeai drumu'. Venea altu' la rând. Iar dacă mai vroiai să joci, mai puneai bani și jucai mai departe.

Dimineața se dădea cununa miresei jos. Mirele lua colacu cu care intrau în biserică și se cununau; erau legați de mână cu un ștergar. Cu colacu ăla intrau în biserică și ajungeau acasă tot cu colacu ăla. Era un colac mare cu o gaură, acolo se introducea ștergaru. La ușa bisericii, înainte să intre în biserică, se legau de mână. După ce ajungeau acasă, colacu ăla era agățat sub steag.

Făceau steag cu vârf de brad, frumos, aranjat cu zurgălăi, cu panglici, cu baticuri. Steagul respectiv era purtat de stegar, care era șef peste feciori. El își aduna 8 feciori sub steag care cântau

până la biserică și de la biserică până acasă. Cântau hori. Stegaru trebuia să la cumpere de băut, să țină băutura până la biserică și de la biserică până acasă. Pe drum mai dădeau pe la pret 'ini de băut. Am fost și eu stegar, nu o dată.

Stegaru rămânea prieten de onoare pe viață. Nu ne spunem "tu" unu la altu cât trăim, ne luăm cu dv., chiar dacă am copilărit de mici.

Aproape pe aceeași melodie se cântau toate cântecele. Se cânta de obicei la nuntă numa cu cetera. Ceterașii erau acolo cu feciorii. Altu n-avea acces. Unu care era însurat, putea să fie cu 1 an, 2 mai tânăr decât mine, el n-avea ce cota acolo.

Când ajungeau acasă, se arunca cu cereale: grâu, orz, ovăz. Una dintre femeile care pregăteau mânacrea ieșea în fața alaiului în curte și arunca. Și începeau femeile cu strâgături, se cânta în tonuri de strigătură. Apoi intrau în casă. Pornea mirele în față și mireasa după el. Și-apoi se trecea pe după mese, se așezau la mese, până ajungea ultimul în casă. În față mergea stegaru cu steagu. În timpul nunții, dacă avea cineva ceva de spus, stegaru se ridica și trăgea de steag și pe urmă îi dădea cuvântu.

Mai era și un paharnic la fiecare nuntă. Ion Masnița vorbește despre acest rol: Paharnicul era un fel de servitor. El pune, începând de la nași, 4-5 pahare de țuică la fiecare nuntaș, restul își aducea omu' de-acasă. Fiecare venea cu țuica în buzunar. După ce s-au mai civilizat oamenii, o fost o școală veche unde s-o făcut nunți, atuncea puneam pă masă câte o jumate de sticlă de horincă la doi inși, la două persoane. După ce li se pune țuică în pahar, erau poftiți să ofere darurile aduse mirelui și miresei. Paharnicul zicea: Am venit la dv., poftiți un pahar de țuică! Eu le dădeam un pahar de țuică iar ei dădeau bani sau daruri. Atunci strig la mire și la mireasă: Poftiți 20 de lei de la omu' ăsta! Mireasa la fiecare dar zicea: <<Mulțumesc!>>. Paharnicul nu trebuia să bea țuică, că dacă eu sunt beat nu mai știu la care om i-am dat sau nu țuică. Dacă cerea: Mai dă-mi un pahar! I-am dat. Dădeam la fiecare până când strângeam banii. Pe urmă ei beau ce-o avut pe masă. După ce termină, masa asta intră în altă cameră la joc. Vin alți oameni la masă. Vin oameni noi și dai bătaie iară. Am fost paharnic la aproape 100 de nunți.

În ceea ce privește mâncarea pentru nuntă, Pavel Niculaiciuc a menționat: se făcea pâine din fărină de mâna a treia, sarmale, zamă din carne de vită sau de oaie etc.

Vasile Popovici ne-a mai relatat în privința darurilor că mai demult nu prea se dădeau bani la nuntă. Oamenii nu aveau bani. Mergeau pe jos până-n Târgu Jiu. Lucrau la pădure și dacă se duceau, se duceau pe un an. Astfel că unii duceau bani, alții duceau mălai, orz, pentru mireasă duceau lucruri făcute de mână: cergi, un pulovăr frumos făcut tot din lână, ciorapi etc.

Deși se considera că bărbatul era capul familiei, totodată zic și oamenii mai în vârstă că bărbatu' ținea numa un colț de casă, tri la ținea femeia, spune Popovici Vasile.

Avram, Vasile, *Chipurile divinității*, Editura Ethnologica, Baia Mare, 2006

Informator Bumbuc Ana, 31 ani, Repedea, 2007

Informator Dzițac Eva, 61 ani, Repedea, 2007

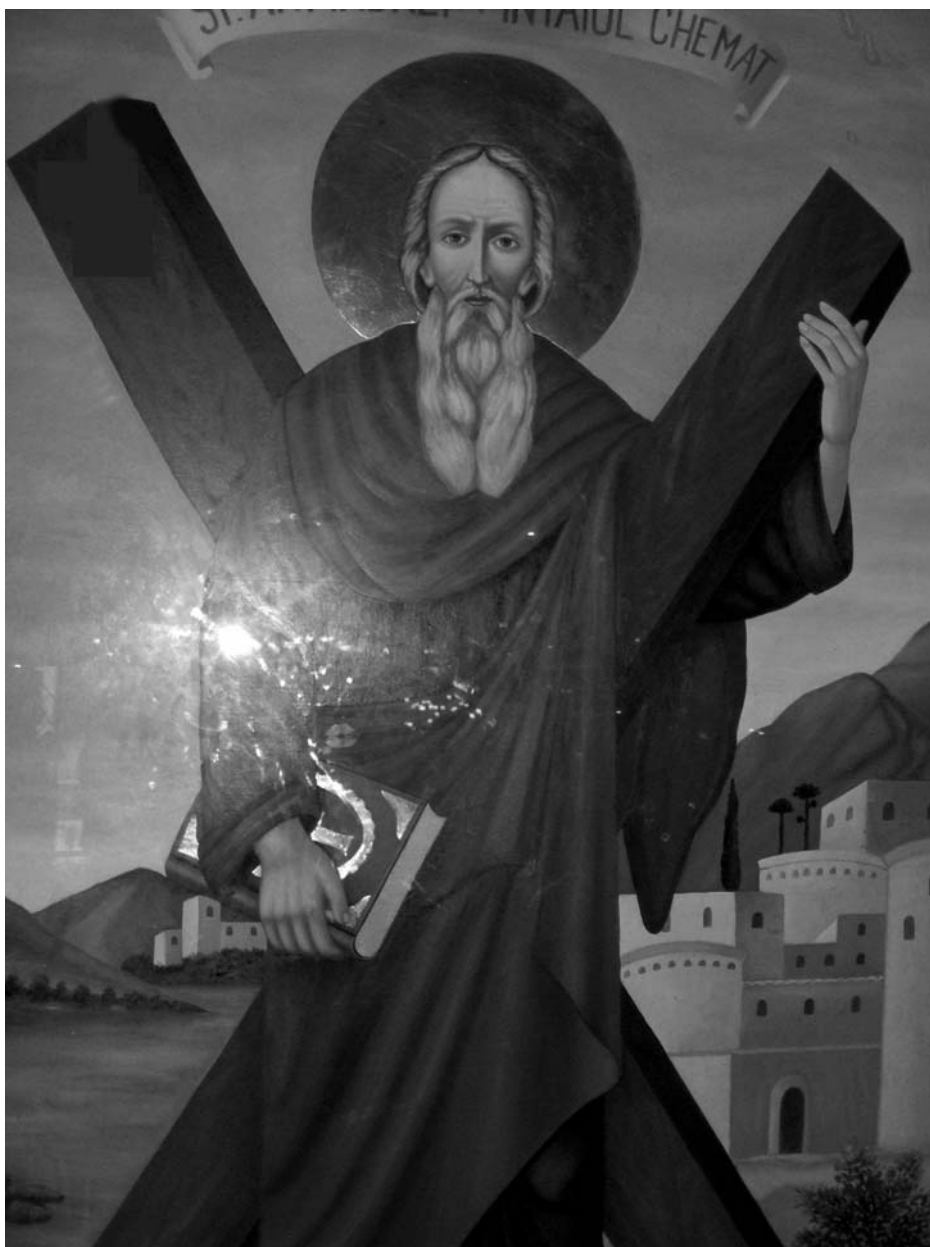
Informator Tația Crasciuc, 41 ani, Ruscova, 2007

Informator Niculaiciuc Vasilena, 66 ani, Repedea, 2007

Informator Popovici Vasile, 46 ani, Repedea, 2007

Informator Masnița Ion, 69 ani, Poienile de sub Munte, 2007

Informator Niculaiciuc Pavel, 86 ani, Repedea, 2007

Sf. Andrei, foto: Corina Isabella Csiszar

Demult era Fata Pădurii. Pe fete le speria lumea. Zicea că seara să intre în casă și să stea acasă că dacă nu stau acasă vine Muma Pădurii să le schimbe. Muma Pădurii venea din aer, din văzduh. Informatoarea ne-a mai spus că ea nu a văzut-o dar se spune că era foarte înaltă, purta pantofi negri, avea părul creț și era foarte urâtă. “Știu un caz în care a fost schimbată o femeie. După ce a fost schimbată, femeia respectivă nu a mai putut vorbi”. Toată lumea se temea de ea. Dacă nu ar fi tămâie și odolean, nu un singur Ivan ar fi al ei, povestește bătrâna. Ea urmărea numai cum să schimbe oamenii și copiii. Schimbau copiii de mici. Oamenii munceau pe câmp și își lăsau copiii dormind. Veneau și schimbau copilul și lăsau un copil negru”.

În ceea ce privește Ielele, Ana Curac ne-a povestit: zâcă bătrânu mnieu, că el stătea cu mieii pe deal, unde avem o casă, împreună cu un unchi de-al lui : Am auzât în aer un zgomot. Oare să fie acuma nuntă? Aici pe vale nu cred să fie. Când s-a uitat cu unchiul lui în sus treceau în aer, ca norii, fete cu ceteră. Erau niște fete foarte înalte și subțiri cu haine lungi. Zâcă că nu erau urâte. Mergeau cântând ca la nuntă. (Inf. Ana Curac, 77 ani, Repedea)

Miri din Repedea, foto: Ioan Popovici